

EXILI, ESPOLI

Toni Cucarella

ESPOLI

S'ha estat un parell d'hores al bancal, fins que l'arribada del crepuscle l'ha fet desistir. Com l'any passat, en acostar-se la fi de l'estiu ha mamprès la tasca de serrar els tarongers. Fins que no en quedarà cap. Arreu diuen que enguany tampoc no es pagarà la taronja. A ell, ja tant li fa a quin preu la malpagaran els intermediaris. L'esplendor de la taronja valenciana comença a ser història. Com antany va esdevenir amb la morera. Ara, però, hi ha una diferència prou més greu: els fèrtils camps de l'Horta de Xàtiva desapareixen. I no és només per la voracitat dels plans urbanístics, desbaratats i corruptes, que han promogut els polítics espanyols; polítics forans i propis, tots cortesans i cobdiciosos, que estimen el territori de la manera com la metròpoli estima una colònia conquerida i sotmesa: per a explotar-la fins a la ruïna, fins a la mort. No pensen el país com un espai per viure-hi, sinó com un mitjà per enriquir-se. Fa uns anys impulsaren el reg per goteig perquè deien que regar a manta malbaratava molta aigua. La majoria dels llauradors, per no dir-ne tots, ho saludaren com un gran

avenç per a l'agricultura. Avui, els tarongers agonitzen, abandonats. Tota l'horta agonitza. Cada dia hi ha més bancals perduts, més terra erma. Els braçals de les mil·lenàries sèquies no transporten un escorrim d'aigua. En els partidors, els dentells de pedra cisellada brillen al sol. Amb l'eufòria de veure les gomes degotant en els bancals, els llauradors abandonaren les sèquies i ara la majoria són ruïna. Aquella fèrtil horta que el rei conqueridor, en guaitar-la des del coll agut de Santa Anna, va lloar-la com *la pus bella que anc havíem vista...* L'horta es mor i en arribar l'estiu el riu de Montesa esdevé un barranc eixut. Ell recorda, sent encara xiquet i adolescent, nadar en les aigües transparents de l'assut de Vallés, en el de la Granja i en el d'Annauir, capbussar-se en el gorg de la Vella, riu endins... A Llanera, vora l'autovia d'Alcabete, acaben de fer la immensa bassa de regulació del transvasament Xúquer-Vinalopó. Les autoritats espanyoles han enganyat de nou els llauradors dient-los que l'aigua era per regar les terres del sud. Terres, però, de vinya i d'ametlers. Ara han anunciat que l'aigua serà per a ús humà. És a dir, per oferir-la a l'especulació urbanística, per a les noves poblacions de turistes rics d'Europa, que amb aquesta aigua ompliran les seues piscines i regaran el seus jardins. Aleshores, ell, com tothom de la redor, haurà de pagar més cara l'aigua perquè el transvasament afectarà els aqüífers del rodal, en conseqüència a les aixetes l'aigua hi rajarà tan dèbil que caldrà pujar-la dels pous amb més hores de motor. *Aigua de motor, de l'amo quedes arrendador.* Poc tornarà a veure córrer l'aigua cavallera per les sèquies de l'Horta de Xàtiva. El riu mort, la terra agònica... Però no és aquesta mort anunciada del riu i de la terra la que li bull al pensament tot retornant cap a casa amb el maleter del cotxe ple de llenya de taronger per cremar a l'hivern. Aquesta és l'enrònia que el corseca cada dia, perquè sap que no hi ha solució. País

vençut, país espoliat. Allò que verament el capfica ara, ni que siga momentàniament, és l'encàrrec que encara no sap com mamprendre. Quan hi pensa, s'hi angoixa. Hi ha moments en què creu que hauria hagut de dir que no.

Li telefonaren des de Perpinyà fa unes setmanes. Gent d'allà, bons catalans, volen commemorar el 350 aniversari de l'infaust Tractat dels Pirineus, aquell pacte ignominiós mitjançant el qual espanyols i francesos acordaren la mutilació de Catalunya. Li demanaren una col·laboració al·lusiva des del País Valencià, des del sud de la Nació Catalana: un relat literari sobre aquells fets. *N.* ens ha donat el vostre telèfon, li va aclarir l'interlocutor. Ell, de primeres, va dubtar: no tinc gaire traça amb els relats històrics... Però tot d'una va accedir a intentar-ho. Va ser un impuls de la consciència. Un impuls solidari, per no dir-ne patriòtic, del que ara, però, se'ha penedit. De vegades no és prou la bona voluntat. I d'ençà d'aquella telefonada ha repassat llibres d'història, revistes especialitzades que, just ara, per l'efemèride, se'n fan ressò... Tanmateix, passen els dies i no sap com traure-s'ho dels dits. Se li acaba el temps i no troba el cap per on encetar el relat, i li creix com un ofec, una ansietat que l'acorralla...

EXILI

Un altre dia enteranyinat i humit. Fa dies que no pot agrair a Déu una ullada de sol que li amanyague el dia, i sent recança per haver de morir-se envoltat de gris. Enyora la llum mediterrània. La llum de Perpinyà, de

Barcelona, de València... La llum càlida del seu país, tan llunyà, tan inabastable, irrecuperable... No tem la mort. No la pot témer aquell qui és soldat i s'ha deixat la carn a trossos en tants camps de batalla. Tem la mort que pot arribar-li en aqueixa interminable successió de dies grisos, embrosquilats. Voldria que eixira el sol ni que fóra només un efímer matí, com si fóra, més o menys, un sol català vora el mar o vora el Canigó, i no un altre dia gris vora Temesvar. Només una ullada de sol durant el matí, voldria. I morir cap al migdia, per fi. Tot sol, però. Com moren els exiliats...

Talment així pot començar el relat, amb el protagonista a la portes de la mort, vell i exiliat de la terra catalana. Qui és ell? Joan Cervera, capità de l'exèrcit austríac, nascut a Sant Llorenç de Cerdans el 1659, l'any que el cardenal Mazzarino i Luis de Haro, en nom de Lluís XIV de França i de Felip IV d'Espanya, respectivament, pactaren l'infame Tractat dels Pirineus, és a dir, la mutilació de Catalunya. En el moment en què enyora el sol català per ben morir té 77 anys. Un cas de longevitat extraordinària per a l'època, més i tot si hom té en compte que ha estat ferit en no poques batalles. Aquell sol gris de què se'n plany és el sol d'hivern a Temesvar, reclòs en un indret que han anomenat Nova Barcelona. Una colònia nova habitada per vídues, òrfens i exiliats vells, en els confins del vast imperi austríac; imperi que ell ha col·laborat a mantenir, mal que li pese... Tanmateix, més que una fundació per al futur Nova Barcelona és un asil de beneficència. I en conseqüència no tindrà futur.

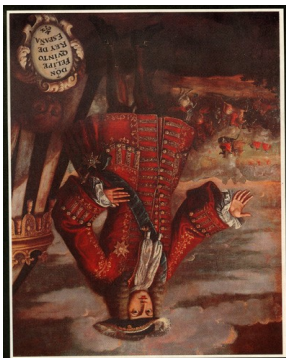
DOCUMENTA I

Edicte de Lluís XIV de França, 2 d'abril 1700.

«LOUIS PAR LA GRACE DE DIEU ROY DE FRANCE et de Navarre, a tous presents a venir SALUT depuis plus de quarante ans que nous possedons en pleine souveraineté les Comtés et Vigeries de Roussillon et Conflans qui nous on esté cedés avec une partie du Comté de Cerdaigne par le Traité de Paix des Pirennées les procedures des justices subalternes des dits pays les deliberations des magistrats des villes les actes des nottaries et autres actes publics ont continué a y estres couchés en langue catalane par un usage que l'habitude seule a autorisé. Mais comme outre que cet usage repugne et est en quelque façon contraire a Nôtre autorité a l'honneur de la Nation françoise... [...] Voulons et nous plaist que doresnavant et a commecer du premier may prochaine toutes les procedures qui si feront dans les sieges et jurisdictions des dits pays de Roussillon, Conflans et Cerdaigne, comme aussy les deliberations des magistrats des villes et communautés les actes des nottaires et generallement tous autres actes publics qui se passeront en dits pays seront mis et couchés en langue françoise a peine de nullité.»

De la "Instrucción secreta" que el fiscal del Consejo de Castilla, don José Rodrigo Villalpando, va transmetre als corregidors del Principat de Catalunya el 29 de gener de 1716.:

«Lo sexto se podría prevenir el cuidado de introducir la lengua Castellana en aquel Pais. La importancia de hacer uniforme la lengua se ha reconocido siempre por grande, y es un señal de la dominación o superioridad de los Principes o naciones [...]

»Pero como a cada nacion parece que señaló la

naturaleça su idioma particular, tiene en esto mucho que vencer el arte y se necesita de algun tiempo para lograrlo, y mas quando el genio de la Nacion como el de los Catalanos es tenaz, altivo, y amante de las cosas de su Pais, y por esto parece conbeniente dar sobre esto instrucciones y providencias mui templadas y disimuladas, de manera que se consiga el efecto sin que se note el cuidado.»

ESPOLI

No ha estat mai a la Catalunya Nord. Només de passada. En aquella frontera que crearen espanyols i francesos entre Portbou i Cervera de la Marenda –la més antiga i estable d’Europa, segons que diuen– s’aturaven els trens dels veremadors. Dues vegades va fer aquell recorregut, sent adolescent. La primera com a treballador clandestí. Tenia passaport, se l’havia tret per a aquella ocasió; però no posseïa contracte de treball. L’oncle, cap de colla, havia de passar la revisió i l’havia advertit de no abandonar el tren: Si la guàrdia civil et demana la documentació, com que no tens contracte et faran tornar-te’n a Xàtiva en un bufit. Però tenia gana; necessitava prendre alguna cosa calenta. I va abandonar el vagó perquè a prop hi havia una cafeteria. S’hi va acostar i en català –en el seu català del sud valencià– va demanar un cafè amb llet i un pastisset. La dona que atenia la cafeteria també li va respondre en català –en català de Portbou. En aquells temps encara es deia al País Valencià, quasi amb orgull de família, «catalans i valencians, cosins germans». Després va venir la Batalla de València i l’enverinament que els espanyols feren de les aigües de la història. Llavors els valencians deixaren de considerar-se

cosins germans dels catalans per a passar a dir-los «catalans, fills de puta!», mentre els espanyols es satisfieien de la seua reeixida estratègia i es baquejaven de riure de l'estultícia valenciana. Entre servir l'amo i honorar la família, els valencians, majoritàriament, han escollit retre servitud a l'amo espanyol i han renegat de la família catalana. «No mos fareu catalans!», encara n'hi ha que bramen, i tot seguit s'afanyen a lloar la superior condició política de la llengua castellana.

Ell, quan va adreçar-se en català a la dona de la cafeteria no ho feia perquè tinguera això que en diuen consciència lingüística. No debades els valencians són un poble sense gaire consciència de res, meninfots. La majoria estan convençuts que la seua història és la que els han explicat els espanyols, i en conseqüència la consideren pròpia i creuen que els seus mites són els que els han imposat «por justo derecho de conquista»... Amb tot, ni que fóra en una boira d'abstracció, els veremadors valencians sabien, de sempre, que a Portbou podien parlar com a Xàtiva, i a Perpinyà també: A Perpinyà parlen com mosatros, però més paregut a com parlen a Barcelona. Tanmateix, ell no ha estat mai a Perpinyà. Només ha passat de llarg amb el tren. Aquells «trenes especiales para vendimiadores españolas» que transportaven persones com si hi dugueren bèsties. El segon d'aquells viatges en què va travessar la Catalunya Nord va ser l'any 1975, l'any de la mort del dictador espanyol Francisco Franco, *Caudillo de España por la gracia de Dios*.

DOCUMENTA II

Luis Martínez de Galinsoga, periodista i polític franquista espanyol, exdirector de La Vanguardia.

«... todos los españoles debemos hacer tres cosas: pensar como Franco, sentir como Franco y hablar como Franco, que, hablando, naturalmente, en el idioma nacional, ha impuesto su Victoria...»
(1939).

«Los catalanes son una mierda» (1960).

Georges Frêche, polític francès, expresident del consell regional del Llenguadoc-Rosselló.

«Là, les catalans me font chier, mais je leur tape dessus parce qu'ils m'emmerdent, mais dans deux ans, je vais me mettre à les aimer je vais y revenir je vais leur dire, mon Dieu, je me suis trompé, je vous demande pardon, ils diront: qu'il est intelligent, ils me pardonneront, ils en reprendront pour 6 ans. »

«vous faites un petit institut, une merde pour propager le catalan auprès de 4 guguss, tout le monde est content, tout le monde est content, évidemment ils parlent catalan comme ça personne les comprend à 3 km de chez eux. » (2008).

EXILI

Se li han traspintat per complet els trets de son pare, Ramon Cervera, pagès de Sant Llorenç de Cerdans. Els de sa mare, Isabel Sadurní, encara creu recordar-los. Creu recordar-los, perquè dubta si la imatge que d'ella conserva és un record fidedigne o una piadosa reelaboració de la memòria. En qualsevol cas, és la imatge d'una dona encara jove que l'abraça en el

moll del port de Barcelona, instants abans que ell ha de pujar al vaixell rumb a Milà. Son pare, l'enterraren fa tot just un mes.

A penes transcorreguts dos anys d'ençà de la signatura del Tractat dels Pirineus, el monarca francès va establir l'impost de la gabella de la sal al Vallespir i els pagesos s'hi revoltaren. A Sant Llorenç de Cerdans, el President del Consell Sobirà, Francesc Sagarra, català renegat, va fer penjar-ne vuit i altres cinquanta foren condemnats a gal·leres a perpetuïtat. Ramon Cervera va prendre part en aquells aldarulls, però tot i que va aconseguir fugir de la repressió les seues terres foren confiscades. Amb la dona i el fill va travessar la nova frontera i va establir-se a Camprodon. Sempre pensarà, però, a recuperar les seues terres, i creia que només hi havia una manera de fer-ho: calia foragitar els francesos i eliminar la nova frontera que separava els catalans. Per aquesta dèria, quan Josep de la Trinxeria va crear la seua tropa de voluntaris, els Angelets de la Terra, Ramon Cervera no dubtà a unir-s'hi. Participà en la victòria contra el renegat Francesc Segarra al Pas del Llop, va seguir unit als Angelets quan foren derrotats l'any 1670 al Coll de la Regina, i continuà la lluita de guerrilles contra l'invasor francès encara durant uns anys. Fins que, greument malalt, retornà a Camprodon. Ha mort quan el seu fill, Joan Cervera, té catorze anys. És un xicon despert i de notable intel·ligència, per això mossèn Jofre s'hi havia fixat i havia decidit encaminar-lo cap al sacerdoci. Malgrat l'agraïment que professa envers mossèn Jofre, Joan Cervera decideix no seguir el camí religiós. De son pare ha heretat el desig de recuperar la terra que li fou robada pels francesos i, com ell, delera expulsar-los del seu país. Així doncs, Joan Cervera abandonarà els estudis eclesiàstics, marxarà cap a Barcelona i allí s'allistarà a l'exèrcit austríac. No és que li plaga de fer-ho. El seu desig és

fer carrera militar per tal de preparar-se com cal i poder tornar un dia a la seua terra del Vallespir, alçar en armes els catalans contra la mutilació de Catalunya i contra els drets senyorials i poder recuperar la terra de son pare, arrabassada herència dels seus avantpassats. Tanmateix, no té cap altra opció que enrolar-se en l'exèrcit austríac, la mateixa dinastia que ha fet pacte amb l'odiat borbó. Però el que li cal és conservar els motius, organitzar una estratègia i seguir-la ulls a cegues malgrat tots els imponderables que se li puguem presentar. És jove i tard o d'hora acumularà els coneixements que li calen per aconseguir el seu objectiu. Si voleu podem dir-ne també somni.

ESPOLI

Viu en un poble menut de la rodalia de Xàtiva, en una antiga casa de llauradors; a les bigues de les almotlades de l'entrada encara es mantenen estacats en la fusta els claus de ferrer on penjaven els melons de tot l'any i la dacsà. A l'antiga cuina, encara s'hi conserva la llar de foc, en la campana de la qual hi ha pintat un típic paisatge amb una caseta d'horta. Les noves habitacions de diversa utilitat han substituït els espais que foren d'ús agrícola: l'estable, la pallissa, la cambra, l'andana... Des de la finestra de l'andana, el pis més superior de la casa, s'hi albira part de la serra Vernissa i la muralla de ponent del castell de Xàtiva.

Ell hi va nàixer, a Xàtiva. Xàtiva, la Socarrada, la ciutat heroica, la que, per rancúnia, va ser incendiada i devastada i el seu nou esborrat per

aquell maleït rei borbó, Felip V. Fa uns anys encara li feia goig perdre's per la ciutat vella, sovintejava les perifèries d'oliveres i garrofers i coves, vora la serra, i caminals i sèquies, per l'horta. Avui, ja no queda gaire d'aquella Xàtiva, a la que retorna sense acostar-s'hi, mitjançant la crossa de postals antigues i llibres de fotògrafs locals ja desapareguts, com la Xàtiva que retrataren. A la ciutat vella abunden les cases en venda, que ningú no compra, i si són comprades és per assolar-les i construir-hi un pastitx sense gust ni respecte per l'entorn històric. En els últims vint anys, el negoci de l'especulació urbanística, impulsat des de la política, ha devastat per complet la perifèria de la ciutat, fins a fer-la absolutament irreconeixible per als qui la visqueren. Viure la ciutat, tenir-hi punts de referència en tornar-hi, de tant en tant, i reconèixer-s'hi, veure-hi les mosses que la pròpia experiència ha deixat marcades en els carrers, en els camins, en els monuments, en la terra fèrtil dels camps, en la pedra viva de la serra... Saber, en identificar el paisatge, que hom hi té una història, un passat, una vida viscuda, i en cada imatge recobrada ell hi situa fets, persones, paraules, sentiments... Ara, quan torna a la Xàtiva devastada pels qui no estimen la terra pròpia, pels botiflers actuals i pels valencians renegats que en són còmplices, quan passa pels vells carrers degradats, per la serra i l'horta urbanitzades per la cobdícia, quan hi torna, ja no s'hi troba. Per això fa temps que no hi busca ja aquells indicis que li indicaven que aquella és la ciutat de les seues experiències, la ciutat a la que retornar, de prop o de lluny, per saber que hom té un origen i unes arrels, que si existeix el present és perquè cadascú prové d'un passat, i sovint el passat és compartit, col·lectiu: un imaginari de paraules comuns, un itinerari de carrers, places i partides, de cims, penyals, rius i sèquies... Tot allò que, si desapareix, ens converteix en humans sense passat, sense

història, sense país viscut al que retornar: exiliats. Però no exiliats en un altre país, que poden albergar l'esperança de regressar-hi, ni que siga per morir: exiliats en la pròpia terra, per tant exiliats sense esperança de retorn. Exiliats, espoliats, «por justo derecho de conquista». Exiliats sense pàtria ni destí, a perpetuïtat.

DOCUMENTA III

Manifiesto por la lengua común

«Desde hace algunos años hay crecientes razones para preocuparse en nuestro país por la situación institucional de la lengua castellana, la única lengua juntamente oficial y común de todos los ciudadanos españoles. Desde luego, no se trata de una desazón meramente cultural –nuestro idioma goza de una pujanza envidiable y creciente en el mundo entero, sólo superada por el chino y el inglés– sino de una inquietud estrictamente política...»

22/06/2008

HABLE BIEN

Sea Patriota - No sea bárbaro

Es de cumplido caballero, que Vd. hable nuestro idioma oficial o sea el castellano. Es ser patriota.

VIVA ESPAÑA Y LA DISCIPLINA Y NUESTRO
IDIOMA CERVANTINO

¡¡ ARRIBA ESPAÑA !!

Octavilla. Imprenta Sindical. A Coruña. 1947

Déclaration de l'Académie française

«Depuis plus de cinq siècles, la langue française a forgé la France. Par un juste retour, notre Constitution a, dans son article 2, reconnu cette évidence : « La langue de la République est le français ».

»Au surplus, il nous paraît que placer les langues régionales de France avant la langue de la République est un défi à la simple logique, un déni de la République, une confusion du principe constitutif de la Nation et de l'objet d'une politique.»

12/06/2008

EXILI

Plou a Temesvar, i ell no cessa de pensar en la mort: la seua mort com un gos sense amo, sense causa que la faça útil i honorable, una mort sense dol, sense amics ni parents que l'acompanyaran en el darrer comiat... I li ve al pensament la mort indigna del general Batiste Basset, a qui tant admirava, al costat del qual va combatre durant anys per una causa comuna, que no era la del rei al que servien.

Era a Viena quan li arribaren notícies, doloroses notícies, de la mort del general a Segòvia, en la més ominosa misèria. En aquell moment no hauria afirmat per res del món que seua sort d'oficial exiliat, malvivint en una trista pensió vienesa, oblidat i xancrós, fóra més digna i més honrosa que la que havia tingut el general valencià a la ciutat castellana. Feia poc mesos que, gràcies als acords entre Espanya i Àustria, havia pogut ell abandonar la presó d'Alacant, on es trobava reclòs d'ençà de la capitulació de Barcelona, i ara malvivia a Viena d'almoïna reial.

Basset havia estat un home admirat pels qui combatien al seu costat, alhora que temut i abominat pels seus adversaris en el camp de batalla, però, sobretot, odiat pels qui politiquejaven en un i altre bàndol. Tenia justa fama d'home recte i conseqüent, amb un altíssim sentit de l'honor i de la lleialtat. Per aquestes qüalitats ell l'admirava. Per això pensava a imitar-lo. Amb Basset com a exemple i guia podria regressar un dia a la seua terra del Vallespir per encendre el regueró de pólvora que retornaria la terra catalana als seus propietaris legítims. Seria ell, Joan Cervera, fill d'un Angelet de la Terra, qui alçaria el seu poble contra l'opressió del rei borbó, un rei tan miserable que fins i tot ha prohibit el català en terra catalana! Un dia, ell regressaria a Sant Llorenç de Cerdans per recuperar la terra, la llengua i les lleis dels seus avantpassats. Un dia...

Va conèixer Basset a Milà, al principi de la seua carrera militar. Però el talent del valencià era tan extraordinari que li va ser impossible de seguir-lo en la progressió. Tanmateix, sempre va voler romandre al seu costat. En esclatar el conflicte per la successió entre àustries i borbons, va participar amb Basset en l'ocupació i la defensa de Gibraltar. El va seguir, enardit, quan Basset va alçar el valencians contra els borbons: amb ell va

desembarcar a Dénia el 17 d'agost de 1705. El poble el va rebre com només són rebuts els herois. Arreu el seguien, com qui segueix l'estel enlluernador que els ha de mostrar el camí que els retornarà la dignitat i l'orgull, i el dret de la terra que siga per a qui la treballa. Va defensar amb ell l'heroica ciutat de Xàtiva, i va compartir-hi presó a València quan els capitosts austracistes el traïren. Era amb ell també quan l'alliberaren els mateixos miserables que l'havien empresonat, després de la derrota d'Almansa el 25 d'abril de 1707, quan s'adonaren que els valencians no lluitarien si no els comandava Basset. I quan va ser perduda València, també el va seguir per defensar Barcelona. Els anglesos traïren els catalans, i el rei Carles, a qui havien aclamat com a nou sobirà de la nació de les quatre barres, també els abandonava a la seua sort, després d'un altre pacte ingominiós que, com el dels Pirineus, malmetia de nou la Nació Catalana, tot abolint ara les seues institucions, les lleis i la llengua.

En capitular Barcelona, Joan Cervera, a l'igual que altres caps i oficials, va ser detingut per les tropes castellanofranceses i conduït a la presó d'Alacant. Passat un temps, a Basset el traslladaren al castell de la ciutat basca d'Hondarribia, i més tard se l'emportaren a la presó de Segòvia. L'any 1725 Àustria i Espanya firmaren el Tractat de Viena i alguns dels caps i oficials que havien defensat Barcelona amb Basset foren alliberats. Basset, però, va continuar a Segòvia. Després que fou alliberat, li concediren una minsa pensió pels serveis prestats a l'exèrcit. Però no tenia on anar-hi, "on caure mort". A Viena estant, doncs, li arribaren les notícies de la mort de Basset. Amb tot, feia temps que ja havia assumit que aquell somni de recuperar la terra del Vallespir se n'havia anat a orri.

Plou a gana a Temesvar. Hi plou després d'un seguit de dies grisos,

tanmateix de núvols sems. Ara hi plou a gana. I ell voldria que fóra l'última pluja que veieren els seus ulls. Espera la mort sense por, quasi amb deler, però amb recança; perquè morirà en una terra inhòspita, en un indret que han volgut batejar com Nova Barcelona, un indret que amb el passar dels dies ha esdevingut la tomba d'un grapat d'exilitats sense esperança. I ell en serà un més, un de tants, a qui fins i tot la història dels catalans oblidarà. Com ha oblidat Basset. Exiliat a perpetuïtat.

CODA

Lladres que entreu per Almansa/ no sou lladres de saqueig,/ que ens poseu la cova en casa/ i des d'ella governeu [...] No s'ensenyà en les escoles/ com van esclafar un país,/ perquè d'aquella sembrada/ continuen collint fruits. *AL TALL. Lladres*

Una esperança desfeta,/ una recança infinita./ i una pàtria tan petita/ que la somio completa. *Pere Quart. Corrandes d'exili.*

Xàtiva (País Valencià), agost-setembre 2009.